

MARIJINO ROJSTVO - MALI ŠMAREN 8. SEPTEMBER

Praznik zemeljskega rojstva obhaja sv. Cerkev samo pri treh osebah, pri Jezusu, Mariji in Janezu Krstniku, ker je bilo rojstvo teh treh oseb res sveto: Jezusovo zaradi združenja božje narave s človeško naravo v eni osebi, obenem zaradi deviškega spočetja v moči Svetega Duha; Marijino zaradi njenega brezmadežnega spočetja, to se pravi zaradi tega, ker je bila kot mati prihodnjega Odrešenika po posebni božji naklonjenosti že v prvem trenutku svojega bivanja obdarjena s posvečujočo milostjo in torej obvarovana izvirnega greha; Krstnikovo zaradi tega, ker je bil - kakor na temelju sv. pisma trdijo cerkveni očetje - izvirnega greha očiščen še pred rojstvom. Drugače pa Cerkev pri svetnikih redno obhaja njihov smrtni dan kot dan njihovega v polnosti resničnega rojstva, rojstva za večno blaženo življenje v nebesih, v Bogu. Pri vseh treh omenjenih osebah je že dan njihovega časnega rojstva v prav posebnem odnosu do našega odrešenja in do notranjega življenja Cerkve. O Janezu Krstniku je v evangeliju sv. Luka zapisana napoved angela Gabrijela Zahariju, Janezovemu očetu: »Mnogi se bodo radovali njegovega rojstva« (1, 14). Mišljeno je veselje, ki ga bo v verujočih povzročil nastop mesijanske dobe. Ali ne velja isto in še bolj za Odrešenikovo mater, čeprav sv. pismo tega izrečno ne trdi? Veliki cerkveni učenik sv. Janez Damaščan (u. 749) o tem nič ne dvomi; zato praznik Marijinega rojstva imenuje »rojstni dan vesoljnega, univerzalnega veselja«. Marijino rojstvo je za nas kakor sijoča zarja, ki nosi v sebi obljubo velikega prihodnjega dne. Človeško gledano je Marijino rojstvo trenutek, ki bi mu mogli reči začetek odrešenja. Bizantinska vzhodna liturgija začinja novo cerkveno leto s 1. septembrom. Od 9. stoletja naprej velja na Vzhodu že 1. september za Marijin god, prvi v vrsti štiridesetih marijanskih godov bizantinskega cerkvenega koledarja. Pečat slovesnosti pa začetku novega leta daje veliki praznik Marijinega rojstva, ki spada k najstarejšim samostojnim Marijinim praznikom (skupaj s Kristusovimi prazniki se je namreč Cerkev že tako vedno spominjala tudi njegove deviške matere).

Praznik Marijinega rojstva je predvsem odrešenjski praznik, nekakšen advent za Kristusov prihod, in stoji v vrsti Marijinega oznanjenja in rojstva Janeza Krstnika. Zato pa je bogoslužje tega praznika vse prepojeno z veseljem. Saj z Marijinim rojstvom prihaja na svet tista, ki naj postane Odrešenikova in naša mati. Vsako

človeško rojstvo prinaša veselje članom družine; tukaj pa je vzrok veselja dvignjen visoko nad vse naravno veselje.

Kardinal Schuster, ki je odličen poznavavec liturgije, označuje naš praznik z besedami: »Kakor je prva Eva izšla iz Adamove strani sijoča od lepote in nedolžnosti, tako je Marija svetla in neomadeževana izšla iz srca večne Besede. Sam božji Sin je, kakor uči liturgija, s Svetim Duhom izoblikoval Marijino telo in dušo, da bi mu služila kot oltar in tabernakelj. To je temeljna misel današnjega praznika. Marija je jutranja zarja, je predznanilka dneva, ki se dviga izza večnih višav; Marija je skrivnostna mladika iz plemenite Jesejeve korenine; je nova reka, ki izvira v rajju in namaka ves zemeljski krog; je simbolično runo, razprostrto na izsušenih tleh zemlje, da bi priklicalo navzdol nebeško roso; je nova Eva, mati živih, ki je danes rojena tistim, katerim je prva Eva prinesla greh in smrt«.

V bogoslužnem obhajanju praznikov se Cerkev ne ustavlja ob kakem ozkem gledanju na dogodek, katerega se spominja. Ta dogodek marveč postavlja v veliko povezanost s celotno skrivnostjo odrešenja in gleda nanj kot na živi del mnogo širšega gibanja. Nikoli ne odmišlja od središčnega dejstva, ki daje dogodku njegov smisel in njegove resnične razsežnosti. In to središčno dejstvo je Kristusovo trpljenje, njegova smrt in vstajenje. Velikonočna skrivnost Kristusove smrti in poveličanega vstajenja kot ene same enote je v očeh Cerkve navzoča v svoji celoti v vsakem obhajanju praznika. Praznik Marijinega rojstva zaradi svoje zveze z velikonočno skrivnostjo razliva veselje in upanje na človeštvo, saj naznanja bližnje učlovečenje in odrešenje.

Kakor da bi hotel pokazati, da je samo on tisti, ki je z odrešilnim učlovečenjem dvignil naš rod, je Bog izbral trenutek, ko je bila človekova onemoglost najbolj očitna: človeško gledano v družini Ane in Joahima rojstvo otroka ni bilo več mogoče, a Bog je z izrednim posegom svoje previdnosti dal, da je iz ostarelih staršev pognal »cvet iz Jesejeve korenine«. Bog, ki je z odrešenjem hotel prenoviti stvarstvo, je to delo začel tako, da je vzpostavil novi raj, kjer naj bi novi Adam popravil krivdo prvega. Grški bogoslovec Gregorij Palamas (u. 1359) pravi o prazniku Marijinega rojstva: »Na ta dan je nastopil nov svet, čudovit raj, v katerem in iz katerega se bo rodil novi Adam, da bi preoblikoval starega Adama in prenovil celotno stvarstvo.«

Marijino rojstvo je v nekem pogledu prvo vidno dejanje drame odrešenja. To so tiste prvine odrešenja, ki jih Bog podarja človeštvu. Pri velikih večernicah

praznika je v vzhodni liturgiji rečeno: »Na ta dan začenja milost prinašati svoje sadove... Ta dan je predigra vesoljstvenega veselja; na ta dan so začeli pihati vetrovi, ki prinašajo odrešenje.« To še ni polni dan. To je šele naznanilo Sonca, ki naj ga prav Marija rodi. Jezus Kristus začenja svitati v svoji Materi, dan krščanstva že odseva svoje prve žarke. Naša narava bo prenovljena; končno se začenja osvobajati svoje postaranosti in svojih madežev; vsa mladost prihodnjega sveta se nahaja osredotočena za trenutek v krhkem detetu Mariji. Spet pravi vzhodna liturgija: »Stvarnik je pregnetal in prenovil s tem prečistim kvasom, preoblikoval je s svojimi božjimi rokami vse naše postarano testo.«

Na Zahodu je zlasti sveti opat Raymond Jourdain (u. 1381), ki je sam sebe imenoval "Preprosteža" (Idiota), Marijino rojstvo slavil kot naznanilo polnega dneva odrešenja: Marija je »jutranja zvezda, ker oznanja prihod velikega dne; ko se je Ona prikazala, tedaj se je približalo odrešenje. Zvezda danica, zvezda z vsem sijajem, ti žariš in svetiš, preden se je izza gore dvignil dan - saj se je tvoje rojstvo izvršilo že pred rojstvom Jezusa Kristusa, tvojega blagoslovljenega Sina, ki je luč in dan.«

Ko obhajamo Marijino rojstvo, nas prevzame vesela zavest: Tukaj je tista, ki uvaja k nam Besedo življenja; Življenje samo bo kmalu podarjeno človeštvu. »Vzhodna vrata se dvigajo in čakajo, da bo vstopil veliki Duhovnik,« poje bizantinska liturgija pri velikih večernicah.

Liturgija - vzhodna in zahodna - nekako pozablja na vmesne stopnje in jih prehiteva ter vidi odrešenje že dovršeno. (In ali ni v resnici že izvršeno vsakokrat, ko obhajamo praznik? Le da so seveda pred koncem sveta njegovi učinki še zastrti in čakajo na sodelovanje s strani človekove svobodne volje pri rasti tega, kar je kakor v kali že tukaj.) Liturgija pozdravlja Marijo kot osvoboditeljico prvih staršev in kot tisto, ki je v svojem Sinu uničila začetni greh. Na god Marijinega rojstva polaga bizantinska liturgija naši pramateri Evi v usta: »Moje rešenje je rojeno; to je tista, po kateri bom rešena vezi pekla.« Saj je izbrisanje greha v zvezi z Odrešenikovim delom dejansko neposredni podaljšek Marijinega božjega materinstva, ki je na neki način vsebovano že v njenem rojstvu.

Sv. Janez Damaščan deva na jezik prvih staršev pozdrav Mariji, njuni najimenitnejši hčerki: »Bodi pozdravljena, o ti hčerka, ki nama jo je Bog obljubil na večer najinega padca. Ti odstranjaš kazen, ki jo je zaslužil najin prestopek. Od naju si prejela umrljivo telo, ti pa nama vračaš oblačilo nesmrtnosti. Od naju

prejemaš bivanje; ti pa nama podarjaš blagor. Ti preganjaš bolečino in uničuješ obleko smrti. Spominjaš naju na najino prvotno bivališče. Midva sva zaprla vrata raja; ti pa napravljaš prosto pot do drevesa življenja.«

Velikonočna skrivnost ima tudi boleči vidik – trpljenje in smrt, ki pa se preliva v radost poveljčanege vstajenja. A na praznik Marijinega rojstva se ta boleči vidik ne pojavlja; v tej prvi uri obstoji le sreča otroštva in radost zibelke. Na ozadju pa se že odražajo vse dobrote, ki bodo pritekale za svet iz dovršitve velikonočne skrivnosti, ki je z Marijinim rojstvom vidno začeta in obljubljena: »Ona prihaja na svet in z njo se svet prenavlja; ona je rojena in Cerkev si nadeva svojo lepoto,« tako poje vzhodna liturgija.

Besedila, ki jih za ta praznik uporablja rimska liturgija, nam znova dokazujejo, kako Cerkev na Marijine praznike že od nekdaj misli izrazito kristocentrično. Vsi mašni spevi npr. izražajo v bistvu isto misel: Marija je zato tako velika in vredna našega češčenja, ker je mati božjega Sina in našega Odrešenika ter sodelavka pri njegovem delu. Takšno je bilo tudi prepričanje enega od največjih marijanskih svetnikov, sv. Ludovika Marije Grignion de Montfort, ki v svojem slovitem delu »O pravi pobožnosti do Marije« piše (št. 62): »Ako se zavzemamo za pravo pobožnost do presv. Device, se to godi le zato, da utrdimo pobožnost do Jezusa, da podamo bogato in gotovo sredstvo priti do Kristusa. Če bi vodila pobožnost do Marije proč od Kristusa, bi jo morali zavreči kot hudičevo prevaro. Pa tega se nam ni bati. Nasprotno, ta pobožnost nam je le zato potrebna, da najdemo popolneje Kristusa, da ga nežneje ljubimo in mu zvesteje služimo.«

Na Kristusa usmerjeni in radostni značaj praznika Marijinega rojstva je lepo in vsebinsko izredno bogato izražen v "odgovorih" nočnic rimskega brevirja, npr. v temle:

»Tvoje rojstvo, o deviška božja mati, je oznanilo veselje vsemu svetu. – Kajti iz tebe je vzšlo Sonce pravice, Kristus naš Bog, – On, ki je odvzel prekletstvo z nas, prinesel blagoslov, uničil smrt in podaril večno življenje. – Blagoslovljena si med ženami in blagoslovljen je sad tvojega telesa.«

Letos pade mali šmaren na nedeljo, zato se mora liturgično praznovanje umakniti nedelji.